

Svar på skriftligt spörsmål SSS 532/2017 rd

Svar på skriftligt spörsmål om ett konstverk som skymfar Gud

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 532/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Mika Niikko /saf:

Anser ministern det önskvärt att ett konstverk som hädar Jesus underhålls med statliga medel och att det ställs ut på en finländsk jubileumsutställning som delvis finansieras av staten och vilka åtgärder ämnar ministern vidta i frågan?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Harro Koskinens verk Svinmessias anskaffades till Nationalgalleriet, det dåvarande statliga konstmuseets samling, 1990. Verket har varit utställt på konstmuseet Ateneum 1992, på Arken i Danmark 1999, på Museet för nutidskonst Kiasma 2002 och på Åbo konstmuseum 2007. Verket hör till sin tids fenomen inom bildkonsten och har sålunda ansetts ingå i den nationella bildkonstsamlingen.

Verket har även tidigare väckt särskild uppmärksamhet, men det har ansetts höra till vår tids presentation av bildkonsten. Konstnären själv har i olika sammanhang sagt att varken Gud, Jesus eller ens religionen någonsin har varit föremål för den ironi eller smädelse verket uttrycker. Föremålet för den har snarare utgjorts av den småborgerliga familjen som endast bryr sig om sin egen välfärd.

Konstnärerna har genom tiderna behandlat svåra och även smärtsamma ämnen i sina verk. Motiven har varit såväl krig, mord, avrättningar, hungerdöd, humanitära kriser som all slags samhällskritik. Motiven kan till exempel ta upp ekonomisk och politisk maktutövning, kolonialism, religioner, sexuella identiteter, ras och diskriminering. I äldre europeisk konst bildar illustrationerna ur de bibliska berättelserna en viktig samling i vilken teman ofta hanteras på ett sätt som ur vår tids perspektiv anses förkastligt. Med jämna mellanrum ställs det krav på att något av dem ska censureras.

Om konstens innehåll bedömdes utifrån censurens perspektiv skulle även många andra av de över 40 000 verken i Nationalgalleriets samling utsättas för svår kritik.

Konstnärerna visar genom sina verk på ömma punkter i samhället. Museerna igen är forum för konstutställningar.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 532/2017 rd

Undervisnings- och kulturministeriet har fått tilläggsinformation i frågan av Kouvolas konstmuseum Poikilo. Enligt konstmuseet i Kouvola berättar Finland 100 år-jubileumsutställningen Sirpaleita suomalaisuudesta, som namnet säger, om den fragmentariska historien bakom begreppet finländsk under de senaste hundra åren. En central del av utställningen går ut på att berätta om de olika verkligheter som ingår i finländskheten och så belysa det mytiska begreppet om ett enhetligt finskt folk ur ett nytt perspektiv. Verkligheten har i stället för enhetlig - och fallet Svinmessias visar för sin del att så är fallet än i dag - varit ett lapptäcke av motstridiga verkligheter. Harro Koskinens Svinmessias (1969) har uttryckligen valts till utställningen för att förtälja om de motstridigheter och samtidigt också om den atmosfär som rådde inom konsthistorien och i samhället i Finland under 1970-talet. Den är en väsentlig del av berättelsen bakom manuskriptet för utställningen. Utställningen berättar om faktiska händelser, och ur museets synpunkt finns det ingen anledning att utöva självrensning när det gäller historien utan snarare skäl för att öppna upp smärtsamma ställen för ny granskning. Endast på det viset kan vi öka förståelsen för samhälleliga fenomen.

Enligt museilagen (1166/1996) är museiverksamhetens syfte att upprätthålla och öka medborgarnas kunskap om sin kultur, sin historia och sin miljö. Museerna ska främja tillgången till information om kultur- och naturarvet genom att ta till vara och bevara det materiella och visuella kulturarvet för kommande generationer, forska, undervisa och sprida information om det samt bedriva utställnings- och publikationsverksamhet.

I museilagen ingår också bestämmelser om förutsättningarna för att få statsandelar. Syftet med dem är att säkerställa att museet sköts professionellt och planmässigt, att dess ekonomi och förvaltning har ordnats ändamålsenligt och att syftet med verksamheten har förts in i museets stadgar. Undervisnings- och kulturministeriet varken styr eller övervakar verksamhetens innehåll, ansvaret för verksamheten i de museer som får statsandelar ligger hos deras huvudmän. I museiverksamheten ingår också att hantera och ge bakgrund till motstridiga och svåra ämnen. Genom museiverksamheten skapas sålunda möjligheter även för nya tolkningar och förståelse för orsaker och följder.

Konstmuseet i Kouvola är ett museum som får statsandelar och som uppfyller de förutsättningar för beviljande av statsandelar som föreskrivs i museilagen. Museets motiveringar gällande utställningens mål och syften är i linje med museernas uppgifter och mål som ingår i museilagen. Av den här anledningen har undervisnings- och kulturministeriet inte anledning att ingripa i museets verksamhet, utan museet ansvarar självständigt för sin verksamhet och eventuella behov av utredning som den föranleder.

Som svar på frågan konstaterar jag att jag inte anser att frågan ger anledning till åtgärder från undervisnings- och kulturministeriets sida.

Helsingfors 11.12.2017

Europa-, kultur- och idrottsminister Sampo Terho